



לרפואת  
נפתלי הרץ בן אסתר הי"ד



בשיעור בנושא  
זה מפי המחבר

לעלוניס נוספים  
**ובהם נהגה**  
כי הם חיננו ואורך ימינו

לעלוניס נוספים  
**נה עולמו**  
בשעה אחת

ניתן להעביר  
ולהפיץ עלון זה  
לתועלת הרבים

להערות, הארות והוספות על העניינים הנכתבים בעלון,  
לתרומות והנצחות ולקבלת  
הגליון במייל ניתן למנות למשה קליון: חוג 8, ב"ב  
מקס: 03-5668468 טל': 052-7134545  
yomam24@gmail.com



## פרשת שלח

"כי דבר ד' בזה ואת מצותנו הפר הכרת תכרת הנפש ההיא"

### לחגוג יום הולדת 60 כי ניצל מכרת?

"אמר רבה מחמישים ועד 'שישים שנה זו היא מיתת כרת... רב יוסף כי הוה בר שיתין <sup>3</sup>עבד להו יומא טבא לרבנן אמר נפקי לי מכרת" (מועד קטן כה.).

### קושייא על מה היתה שמחת רב יוסף הרי יש חייבי כריתות שהגיעו לגיל 60 ויישוב עפ"י התפא"

וקשה, על מה השמחה, והרי יש הרבה רשעים וכופרים, שודאי עוברים על "כרת" וחיים הרבה עד 120, וא"כ כבר אין ראייה כמה שהגיע לגיל 60? (אלא, שאיך באמת הם חיים אחרי גיל 60? עיין בסוף מסכת סנהדרין, בדרוש "אור החיים" לבעל התפארת ישראל, שהקשה (בס"ק ב') איך מענישים מי שעבר כמה פעמים על איסור כרת, וכן מה עונשו למי שעבר על איסור כרת אחרי גיל 60, ועוד קשה הרי נראה כמה חייבי כריתות כבועלי נדות ומחללי שבתות ואפ"ה לפעמים מזקינים ו"כי ס"ד שח"ו תאמר לנו התורה הקדושה דבר שנראה כ"כ הרבה פעמים בהפך?" ותי' שמי שעבר

<sup>1</sup> ודלא כירושלמי פ"ב דביכורים ריש ה"א שסובר שעד 50, הובא בתוס' ביבמות ב. ד"ה 'אשת אחיו', וכתב שבאמת הגמ' שלנו חולקת על הירושלמי. אבל בפ"י מראה הפנים שם כתב שרק רבה סבר עד 60, אבל סתמא דהש"ס דילן ג"כ סוברים כירושלמי. ובדידי הוא עובדה, דשאלתי למרן הגר"ח ק שליט"א כגון אני שקרוי על שם סבי משה יעקב שנפטר צעיר, האם יש לשנות את השם? וענה לי שאם נפטר אחרי גיל 50 לא צריך לשנות את השם, וביררתי, ונמצא שנפטר בגיל 50 ושלוש חודשים... ובכל אופן למדנו שסמך על הירושלמי הנ"ל.

<sup>2</sup> ולמה דווקא מסופר על רב יוסף שעשה? אלא התחדש בזה שאפי' שחייו היו בייסורים כמ"ש בנדרים סד: שסומא חשוב כמת (ורב יוסף היה עוור. רש"י עירובין נד. ד"ה מזוג), ובנדרים דף מא. שרב יוסף שכח תלמודו. ובפסחים קיג: - שלושה חייהם אינם חיים - הרחמנין, הרתחנין, ואניני הדעת, ואמר רב יוסף כולהו איתנהו בי. למרות זאת שמח שלא התקצרו ימיו בכמות וכמו שכתוב במשלי "כי אורך ימים ושנות חיים ושלום יוסיפו לך" וביאר המלבי"ם (ג, ב) - אורך ימים-הם שהימים עצמם טובים והיינו ריבוי באיכות, ושנות חיים-הוא ריבוי בכמות (וכע"ז בגמ' בשבת קה: ברש"י "שבילו ימיהם בטוב חשיב אורך ימים"). הרי שיש כאן שתי מתנות מהש"ת שצריך להודות על כל אחת מהן.

<sup>3</sup> בלקט יושר יו"ד עמ' מ', כתב שהתרומת הדשן כשהיה בן 60 עשה סיום והזמין 2 זקנים שיתקיים הסעודה לרבנן כדי לפטרו גם מסעודת שישים. ובשו"ת בית דוד סי' קעו למד מזה שיש קצת חיוב ויש לזהר בזה.

על כמה כריתות כך יתארך זמן זיקוקו וצערו בגיהנום, ולכן יש רשעים שחיים 60 שנה, כי אף שראוי שימותו, "לפעמים אי אפשר שימות קודם זמנו רק בדרך נס, דהנה הקב"ה חתם עולמו בגושפנקא דמלכא חותם הטבע, אשר לא ישנהו כ"כ בנקל, ולכן המחויב כרת, אשריהו אם היה מקבל עונשו שהוקבע לו, אולם אם יכריח בכח הטבע שלא ישיגהו העונש ההוא, שישמור היטב בריאותו, וכשיחלה מעט, עד מהרה יקרא לרופא מומחה, והוא יתן לו סמים שטבעם שירפאוהו, וכי ס"ד שמשום שוטה זה שקלקל, ישנה הקב"ה טבע עולמו (כבע"ז נה) ... אבל אוי לו שהכריח ע"י הטבע להבורא ית' כביכול להחליף עמו, שיקבל החוטא עונש נצחי בעוה"ב בעד עונש עובר בעוה"ז שלא היו רק בקיצור ימיו, דלפי אומדן זה יאריך ויוקשה עונשו ויסורי זיקוקו בעוה"ב... עכ"ל והדברים מרפסין איגרא ונראין כחי' גדול שהאדם כביכול יכול להכריח את הקב"ה להשאיר אותו חי ובריא בעוה"ז, והקב"ה לא יעשה בשבילו נס שימות ע"י שינוי הטבע ואפי' לא יזמן לו תאונת דרכים, ואף שכתוב בגמ' (כתובות דף ל:): "ש"דין ארבע מיתות לא בטלו, מי שנתחייב סקילה - או נופל מן הגג או חיה דורסתו, ומי שנתחייב שריפה - או נופל בדליקה או נחש מכישו, ומי שנתחייב הריגה - או נמסר למלכות או ליסטים באין עליו, ומי שנתחייב חנק - או טובע בנהר או מת בסרוני" בכ"ז לגבי עונש כרת חי' בעל התפארת ישראל שמקבל מוחלה ויותר טוב לו לקבל את עונשו ולמות בקיצור ימים, מאשר ללכת לרופא הכי טוב ולהנצל, כי יפסיד שיענש הרבה יותר וזה לא טוב לו אע"פ שכעת יותר נוח לו להמשיך לחיות! [נראה פשוט שהתפארת ישראל לא חולק שאדם מצווה ב"ונשמרתם מאד לנפשתיכם" (דברים ד, טו), וצריך לאכול אוכל בריא ובצורה הנכונה כמו שכ' הרמב"ם, וגם צריך לעשות השתדלות וללכת לרופא כשהוא חולה, ואפי' הותר לחלל שבת כשצריך לרופא, אלא שבכ"ז חי' התפארת ישראל שלא צריך להגזים ולחפש את הרופא הכי טוב בעולם, ולאכול מאכלים נדירים ומיוחדים וכו'.. דאל"כ למה הרשע לא היה מצווה לעשות זאת מדין ונשמרתם, ולרשע שעושה כן אמנם זה יותר נוח לו אבל לא טוב לו].

### קושייא על רב יוסף וכי לא ידע שלא התחייב כרת ויישוב ע"ז

אבל קשה, וכי צדיק גדול כ"כ רב יוסף, לא יודע שנוהר בקלה וכבחהמורה, וודאי שלא עבר על איסורי כרת?  
אלא שיש בתורה שלושה סוגים של כרת:

הסוג הראשון: יש אדם צדיק ואע"פ שנכשל בכרת, בכ"ז רובו זכויות כי מלא במצוות ה'. על אדם זה נאמר "ונכרת האיש" כלומר שימות עד גיל 60, אבל יזכה לחיי העולם הבא.

4 ועל השאלה איך יש רשעים שעוברים על כרת וחיים אחרי גיל 60 מצינו תירוצים נוספים, עיין בשערי תשובה (ג-קכב) "...עוון כרת על האיש והאשה שלא ישלמו שנותיהם... ואפי' אם זכויותיהם יתרבו, שיתנו להם להאריך ימיהם אבל נפשם אינה צרורה לחיים...". ועיין מה שתיירץ בגר"ז שבזמן הזה יונק חיותו מהסוטר אחרא לכן לא מת, ובאר"י הקדוש תירץ שמי שנכשל אחרי גיל 60, יחזור בגלגול וימות צעיר (כך כ' עה"פ "לא תהיה משכלה ועקרה בארצך") וכמו כן לפעמים ימתינו לו עם העונש עד לגלגול הבא.

5 ועיין בעלון 'קונה עולמו' בענין 'המתת חסד' מה שכתבתי בחילוק בין 'טוב' שעושה הקב"ה, לבין 'נוח' שאנחנו צריכים לדאוג בבין אדם לחבירו.  
6 כן כתבו הרמב"ן ורובו בחיי (אחרי מות יח, כט). וז"ל רבינו בחיי: "ונכרתו הנפשות העושות. הכריתות שבתורה מצאנום על ג' חלקים: "יש כרת לגוף לבדו", "יש כרת לנפש לבדה", "יש כרת לשניהם לגוף ולנפש". כרת לגוף לבדו יהיה בשנים או בימים, כי מי שהוא צדיק ורובו זכויות ונכשל בעברה של חיוב כרת, ימות בחצי ימיו כענין אותו תלמיד שהיה עם אשתו בימי לבונה, הוא בבגדו והיא בבגדה, ולא היה נכשל בעבירה אחרת, ומת בחצי ימיו, כדאיאת במסכת שבת (יג א), זהו כרת של שנים. אבל כרת של ימים הוא, כגון זקן שעבר על חיוב כרת שאי אפשר להיות לו מעתה כרת של שנים שהרי כבר עלה לימי הזקנה, אבל יהיה כרת של ימים שלא ימלא את ימיו הקצובים לו, וזהו שאמרנו רז"ל בממועד, ועל כרת זה פרק אלו מגלחין בסופו: רב יוסף כי הוה בר שתינ שנין עביד יומא טבא לרבנן, אמר: נפקי לי מכת דשני, אמר ליה אביי: נהי דנפיק מר מכת דשני מכת דיומא מי נפק מר, אמר ליה: נקוט מיהא פלגא בידך. ומפני שכרת זה של שנים הוא מפורסם וכרת של ימים אינו מפורסם ואינו נודע, לפיכך אמרו רז"ל שהקב"ה מפרסמו, והוא שימות הזקן לג' ימים והנה זה את שעבר על חיוב כרת, וזהו שאמרנו בירושלמי: (ביכורים ב, א) זקן שאכל את החלב או שחלל את השבת מי מודיע שהוא בכרת, ושם מתרץ: מת ליום אחד הרי זו מיתה של זעם, לשני ימים מיתה של בהלה, לג' ימים מיתה של כרת. ועל כרת זה שהוא לגוף לבדו נאמר (לעיל ז, ד) "ונכרת האיש ההוא מקרב עמו", כלומר שיכרת גופו בשנים או בימים, אבל נפשו תהיה זוכה תיכף בהפרדה מהגוף בעולם הנשמות גם לתחית המתים גם לעולם הבא של אחר התחיה. כרת לנפש לבדה מי שחטא בעבירה חמורה של חיוב כרת, כגון שאכל חמץ בפסח, או אכל או עשה מלאכה ביום הכפורים, או חטא בעריות, והיו עונותיו מרובין מזכותיו, עונש הכרת מגיע לנפשו לאחר שתפרד מן הגוף שתהיה נכרתת מחיי עולם הנשמות, ועל כרת זה נאמר: "ונכרתו הנפשות העושות", (ויקרא ז, א) "ונכרתה הנפש ההיא מעמיה", (ויקרא כב, ג) "ונכרתה הנפש ההיא מלפני", וכן: (ויקרא כג, ל) "ואבדת את הנפש ההיא", למד על כרת שאינו אלא אבדן. ואפשר שאין לו כרת בגופו אלא בנפשו, כי פעמים שיחיה ימים ארוכים וחיי שלוה, כענין שכתוב: (קהלת ז, טו) "ויש רשע מאריך ברעתו". כרת לשניהם לגוף ולנפש, בכרת חמור כעובד עבודה זרה שכתוב בו: (במדבר טו, ל) "את ה' הוא מגדף", ולא מצינו בתורה כרת כפול כי אם בו שנכרת גופו ונפשו, והוא נטרד מהעוה"ז ומהעוה"ב, ועל כרת זה נאמר: (במדבר טו, לא) "הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בה", ודרשו רז"ל: (שבועות יג) "הכרת" בעוה"ז, "תכרת" לעוה"ב. ולפי ענין זה בכרת הנפש לבדה תהיה הנפש המחוייבת כרת בין בכרת קל בין בכרת חמור מתבטלת לגמרי מן הקיום הראוי, מאחר שהכרת הוא אבדן. וא"כ יהיה ענין הכרת שתהיה הנפש נכרתת מן החיים הנצחיים ומתבטלת לגמרי, וזהו: (לעיל ז, כ) "ונכרתה הנפש ההיא מעמיה", ופירוש "מעמיה" שתכרת מחיות שאר הנפשות שהן עמיה כי חיות הנה, וזו לא תחיה כלל, אבל תבטל לגמרי, ולא ישא אלהים נפשו, הוא הלשון עצמו שאומר: (ויקרא כב, ג) "ונכרתה הנפש ההיא מלפני", כי הוא יתברך בכל מקום, וזו תבטל לגמרי מכל מקום. זה דעת החכם רבי אברהם ז"ל. וברמב"ן כתב עוד: "...וטעם הענין, כי נשמת האדם נר ה' אשר נופחה באפינו מפי עליון ונשמת שדי, כמו שנאמר (בראשית ב ז) ויפח באפיו נשמת חיים. והנה היא בעיניה ולא תמות, ואיננה מורכבת שתפרד הרכבתה ותהיה לה סיבת הויה והפסד כמורכבים, אבל קיומה ראוי והוא עומד לעד כקיום השכלים הנבדלים, ולכן לא יצטרך הכותב לומר כי בזכות המצות יהיה קיומה אבל יאמר כי בעונש העבירות תתגאל ותטמא ותכרת מן הקיום הראוי, והוא הלשון שתפסה בהן התורה "כרת" כענף הנכרת מן האילן שממנו יחיה שרשו. והוא מה שאמרנו רבותינו (ספרי שלח קיב), מקרב עמה, ועמה שלום, כי הכרת של הנפש החוטאת יורה על קיום שאר הנפשות שלא חטאו, והן עמה שהן בשלום. וכבר פירשנו (שמות ו ב) כי כל היעודים שבתורה בהבטחות או בהתראות כולם מופתיים מן הנסים הנסתרים, בדבר מופתי שבתורה ותהיה עמו, ולכן הזהיר בכאן הזהיר בענין נסי, ולא תבטיח בקיום שיהא ענין נסי, והנה הכריתות שבתורה הם שלשים ושש (כריתות ב א), ומהם רבים באיסורי הערוער רצוני לומר על בעילה האסורה, וכן מיתות בית דין בענין הבעילה שש עשרה ואין באיסורי המאכלים מיתה כלל. והטעם בהיות העונשין הגדולים כמיתה בית דין והכרת בעיני הבעילה, מפני שגילוי העריות דבר נמאס מאד אצל התורה, כנזכר בזאת הפרשה ובמקומות רבים בכתוב, וחכמים מזכירין לעולם עבודה זרה וגלוי עריות ושפיכות דמים, יזכירו אותה אחר עבודה זרה וקודם שפיכות דמים, וכמו שאמרנו (סנהדרין קו א) אלהיהם של אלו שונא זמה הוא. ויש לעיין סוד גדול בסוד היצירה. והרב אמר במורה הנבוכים (ג מא) בעבור היות יצר האדם גדול בענין המשגל והתאהו בו רבה, והדברים שהם רבי המכשולות צריכים עונש גדול ליסר אותם. וגם זה אמר

7 או אופן נוסף לסוג אדם זה, יש כרת שנכרת זרעו ומת ערירי - עיין שבת כה. רש"י ד"ה 'וכרת', ועיין שם בתפארת ישראל בדרוש אור החיים שיכול להיות דבר זה לאחר כמה דורות ("וא"ת א"כ מה צער יש לו? י"ל שהדבר היחיד שיכול לקדם ולעלות את האדם במצבו בעולם הבא הוא שזרעו אחריו מקיים תורה ומצוות, שהרי יש לו זכויות ב"מפעל הזה", וגם דורות הבאים זה מכח כוחו, והנהנה מהם מאד מאד, אבל חוטא זה, נענש שנכרת זרעו, גם אחרי כמה דורות, ומפסיק לו כל אפשרות להתקדם במצבו לנצח)

הסוג השני: אדם שנכשל בכרת וגם רובו עוונות, עונשו שנכרת לגמרי מחייב<sup>8</sup> העולם הבא ועליו נאמר "ונכרתה הנפש", ומכיון שאין לו חלק לעוה"ב, ובכ"ז עשה קצת מצוות, מגיע לו שכר עליהם בעולם הזה וע"כ יחיה גם מעל גיל 60 ויחיה חיים טובים - לפי זכויותיו. הסוג השלישי: הוא העובד ע"ז והמוגדף שנא' בס': "הכרת תכרת הנפש ההיא" ודרשו חז"ל - הכרת-בעוה"ז, תכרת-לעוה"ב, שנכרת משניהם.

וא"כ יש לתרץ, שלרב יוסף היה פשוט שאינו עובד ע"ז ואינו גידף מעולם. כמו כן היה פשוט לו שהוא אדם צדיק ורובו זכויות רק בכ"ז חשש שאולי נכשל בכרת, כי כידוע השאלות במלאכות שבת הם קשות וכגון החילוק מתי נקרא תערובת במלאכת בורר וכמו"כ השאלות בהל' נדה הם רבות, אם לדוג' המקוה היה פסול, אשתו נשארה נדה, ואם לא ראו את הצבע של הבדיקות בדיוק נכון, היא נדה וכו'... וע"כ חשש שאולי<sup>10</sup> נכשל ויענש כסוג הראשון שמת עד גיל 60, וכיון שהגיע לגיל 60 שמח ועשה סעודה. (ואמנם כרת מגיע רק על חטא<sup>11</sup> במזיד, אבל מתוקף 'יראת חטא' שהיה ברב יוסף חשש גם לזה)

### איך ראוי לנהוג למעשה בסעודת שישים

וצריך לדעת שכריתת הנפש מעולם הבא היא הדבר הנורא ביותר, כדכתב<sup>12</sup> הרמב"ם (בהל' תשובה פ"ח הל' ה'): "הנקמה שאין נקמה גדולה ממנה שתכרת הנפש ולא תזכה לאותם החיים שנאמר הכרת<sup>13</sup> תכרת הנפש ההיא עוונה בה (במדבר טו, לא)... לפי שהיא הכלייה שאין אחריה תקומה וההפסד שאינו חוזר לעולם". (וע"ע בתחילת פ"ט) וכתב הכסף משנה (שם בהלכה א') בשם הרמב"ן, שכוונת הרמב"ם שאחרי שתתיישר הנשמה בגיהנום ביסורים גדולים, תכרת ותאבד, ואילו רשעים שלא קיבלו "כרת" דנים אותם כפי חטאם ויש להם אח"כ חלק לעוה"ב. וממילא לפי"ז יתכן לבאר את מה שהתירו"ד לא עשה להדיא סעודה כשהגיע לגיל 60 אלא עשה סיום לפטרו מסעודת כרת (הובא לעיל בהערה 3), כי בענוותנותו חשש שמא מה שעבר את גיל 60 אינו סיבה לשמחה כי אולי שייך ח"ו לסוג השני, ועכ"פ לא רצה בפרהסיא להראות ששייך לסוג הראשון ולכן עשה סעודה זו בהבלעה עם סעודת סיום. ולכאורה כך ראוי לנהוג למעשה.

<p>להערות, הארות והוספות על העניינים הנכתבים בעלון, לתרומות והנצחות ולקבלת הגליון במייל ניתן לפנות למשרה קליין: חגי 8, ב"ב פקס: 03-5668468 טל': 052-7134545 yomam24@gmail.com</p>	<p><b>יומם ויליה</b>                    הקמת והסרת שיעורי תורה הפצתם בכל העולם ושמיירתם לדורות                  חגי 8, בני ברק 052-7134545                  yomam24@gmail.com</p>	
---	---	--

<sup>8</sup> עיין בהסבר הנפש החיים (שער א, פרק יח): "...זאת ועוד אחרת כי יש כמה עוונות שהנפש החוטאת באחת מהנה נחתיבה כרת או אבדון, ועניין הכרת הוא שבחינת הנפש נפסק ונכרת משורשו העליון, וינתק החבל שהיה קשור ומדובק בו... וכמ"ש בזוהר תרומה... ויש נפש שכ' בה ונכרתה הנפש היא מלפני... שאין לה חיבור כלל במה שלמעלה..."

<sup>9</sup> ואין להקשות מברכות כח: שריב"ז בכה לפני מותו כי לא ידע באיזה דרך מוליכים אותו - גן עדן או גיהנום, כי גם ריב"ז ידע בוודאות שלנצח נצחים יתענג בג"ע, אבל בכ"ז פחד שמשוה קטן יקפידו עליו ויצטרך לרגע אחד לסבול בגיהנום, וזה מפחיד מאוד ולכן בכה.

<sup>10</sup> ומבהיל הדבר מה שדרשו עה"פ במדבר טו, לא: "כי דבר ה' בזה ואת מצותו הפר הכרת תכרת הנפש ההיא עוונה בה" שאף שהפשט כדכתב שם רש"י "אזהרת עבודת אלילים", בכ"ז בסנהדרין צט. דרשו זאת על מי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק, והביא בשערי תשובה (ג, יד) - שעל זה נא' (ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז) שויתר הקב"ה על ע"ז ג"ע וש"ד ולא ויתר על עוון ביטול תורה, ועוד דרשו (שם בסנהדרין) - כי דבר ה' בזה - "תניא היה רבי מאיר אומר הלומד תורה ואינו מלמדה זו היא דבר ה' בזה" ועוד דרשו שם - "זה המגלה פנים בתורה". ובברכות כד: "תניא היה מהלך במבואות המטונפות - לא יקרא קריאת שמע ולא עוד אלא שאם היה קורא ובא, פוסק, לא פסק מאי... עליו הכתוב אומר כי דבר ה' בזה". (והגר"ק סיפר שהמצוה הכי קשה עליו זה לא להרהר בדברי תורה בשירותים, כך כתוב בגליון דברי שיח מס' 192, הובא בקובץ גליונות כי תצא ע"ו- על הגמ' במגילה כח שר' זירא האריך ימים... שלא הרהר במבואות המטונפים ולא הלך ד' אמות בלא תורה ובלא תפילין..." ואמר הגר"ק שלא הרהר במקומות המטונפים זה יותר קשה מלא ללכת ד' אמות בלא תורה, ועוד הביא שם "עוד שמעתי מרבינו שמתפלל בלב, ולא פפה, כשנמצא בבית הכסא, שהקב"ה לא יעניש אותו").

<sup>11</sup> ושמה אפשר להוסיף עוד תשובה על השאלה איך יש רשעים שחיים אחרי גיל 60 (עיין לעיל הערה 4), מכיון שיכול להיות שנחשבים לשוגג, עיין ברמב"ן בפר' שלח פרק טו פס' כב, שפירש את הפסוק שם "וכי תשגו ולא תעשו את כל המצוות האלה אשר דיבר ה' אל משה..." ויהיה כל זה בשוגג, כגון שיהיה ביחיד תינוק שנשבה לבין האומות, ובקהל כגון שיחשבו שכבר עבר זמן התורה ולא היתה לדורות עולם. או שיאמרו כמו שזכר בספרי (שלח קטו) מפני מה אמר המקום לא שנעשה ונטול שכר אנו לא עושים ולא נטולין שכר... עכ"ל, וכידוע אצל רשעי זמננו יש סילופים הגורמים להם להרשיע ולרמב"ן יתכן שנחשבים לשוגגים. ונראה שאף לדעת הנימוקי יוסף במסכת בבא מציעא דף מב עמוד ב שכתב "...וא"ת תינח מומר עצמו שכוין שיועד רבו ומתכוין למרוד בו כופר הוא אבל בן מומרת כיון שנתגדל על דתיהם של עובדי כוכבים שוגג הוא ואין מורידין לאו מילתא הוא דכי אמרינן הכי ה"מ בתינוק שנשבה לבין העובדי כוכבי' שלא הכיר תורת ישראל מעולם אבל זה שעומד בין ישראל והולך ומדבק בחוקותיהם של עובדי כוכבים מן המורידין הוא", בכ"ז אפשר שיודה שאף שאנחנו צריכים להתייחס אליו כרשע, שהרי סוף סוף שמע שהוא יהודי, ושמע שהיה יהודי קיבלו תורה בהר סיני וכו'... אבל עדיין בשמים יש מידת רחמים שאומרת שלא מגיע לו כרת מכיון שלא חינכו אותו, ולא לימדו אותו שעל עבירה פלונית יש חומרת כרת, ויתכן שאף שידע שהדבר אסור אבל לא ידע שאסור בחומרת כרת, ג"כ ניצל מעונש כרת כי לא נחשב כמזיד. ומצינו שבשמים אפילו זכות קטנה מצילה, כבשבת (דף לב). "תנו רבנן: מי שחלה ונטה למות אומרים לו: התודה, שכן כל המומתין מתודין. אדם יוצא לשוק - יהי דומה בעיניו כמי שנסמר לסרדיוט, חש בראשו - יהי דומה בעיניו כמי שנתנוהו בקולר, עלה למטה ונפל - יהי דומה בעיניו כמו שהעלוהו לגדרום לידון; שכל העולה לגדרום לידון, אם יש לו פרקליטין גדולים - ניצול, ואם לאו - אינו ניצול. ואלו הן פרקליטין של אדם - תשובה ומעשים טובים. ואפילו תשע מאות ותשעים ותשעה מלמדים עליו חובה, ואחד מלמד עליו זכות - ניצול, שנאמר אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו ויחננו ויאמר פדעהו מרדת שחת וגו'. רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר: אפילו תשע מאות ותשעים ותשעה באותו מלאך לחובה ואחד לזכות - ניצול, שנאמר מליץ אחד מני אלף". ואמנם יתכן לפי זה שמי שחייו תלויים בחוט כזה דק שעוביו עשירית האחוז, שנחשב שלא ידע שעבירה פלונית היא בכרת, בכ"ז כשיעבור על עבירה אפי' קטנה שיועד שדינה מוות ואפי' דברים שרק חז"ל אמרו שחייו תלויים בזה, וכגון הגמ' ברכות דף נה. "...ואמר רב יהודה, שלשה דברים מקצרים ימיו ושנותיו של אדם: מי שנותנין לו ספר תורה לקרות ואינו קורא..." כלומר ידוע לאדם זה שמי שקוראים לו לעלות לתורה ואינו רוצה זה חמור מאוד, עד שהגמ' אומרת שגורם לקיצור חייו, ובזה ניתק גם את החוט הדק שלימד עליו זכות.

<sup>12</sup> וכן כ' הרמב"ם בפ"י המשניות בהקדמה לפרק חלק. והוסיף: "...הנה כל מי שדבק בתענוגים הגופניים ומאס באמת ובוחר בשקר נכרת מאותה מעלה ויישר חומר נכרת בלבד" ועיין מה שהסביר בזה בשו"ת עשה לך רב ח"ב סי' יט.

<sup>13</sup> ודרשו בשבועות יג. "הכרת בעוה"ז, תכרת-לעוה"ב"